

REVISTA
DE L'OBRA
CULTURAL BALEAR

Es Molí Nou

PRENSA
CULTURAL

A TOTS ELS
HOMES DE
BONES
INTENCIONS

BON NADAL

I FELIÇ

ANY NOU

**OBRA
CULTURAL
BALEAR
DELEGACIÓ DE VILAFRANCA
ES MOLÍ NOU**

"ES MOLÍ NOU"
Revista de l'O.C.B.
Dip. Leg. PM-366-1986
C. Santa Bàrbara, 16
Vilafranca

HO HAN FET POSSIBLE.

Francesc Amengual.
Cati Barceló.
Miquel Barceló.
Antònia Bauzà.
Joan Bauzà.
Llorenç Bover.
Bartomeu Català.
Miquel Febrer.
Damiana Huguet.
Catalina Lliteras.
Antoni Nicolau.
Jaume Nigorra.
Margalida Oliver.
Cati Rosselló.
Josep Sansó.
Llorenç Sitges.

COL.LABORACIONS ESPECIALS.

Nadal Caldentey.
Pere Fons.

AQUESTA REVISTA S' IMPRIMEIX
EN ELS TALLERS DE "APOSTOL
I CIVILITZADOR". (Petra).

DE SANTA BÀRBARA A NADAL

Ja manquen pocs dies per arribar a la celebració de Nadal. Però dintre la memòria encara fresca, hi guardam les passades Festes de Santa Bàrbara, sobre les que prou podríem escriure i no precisament perquè hagin resultat, en la nostra opinió, unes festes amb vertader esperit d'unificar, paraula que ve d'Unió, o esperit de pacificar, verb que deriva del mot Pau, les diverses corrents socials que com en altres pobles, hi ha a Vilafranca.

Nosaltres som dels qui creuen que aquest poble està malalt, així com bé ens explica en un dels seus articles Nadal Caldentey. Curiosament, aquesta malaltia fou detectada quan començaren a nèixer alguns grups culturals, allà pels anys vuitanta, per unes persones que se les donaven de curandars i per alguns llanterners de lletres, quan la realitat, en la nostra manera de veure, és que sempre hem patit del mateix mal.

Nosaltres som també, dels qui pensen que a aquesta malaltia per curar-la, necessitam un bon "metge". Si feim una radiografia, a les passades festes ens adonarem que el "metge" parroquial manten el nostre poble en un tractament per a nosaltres equivocacat. Posarem per exemple, que una convidada a tots els grups culturals de la vila, tal vegada hauria estat un bon medicament per orejar els pulmons d'aquesta vila. Posam per exemple, que un únic ball de l'Ofrena amb representants de cada un dels grups de ball, hauria pogut esser una bona injecció per enfortir aquestes febles cames de la nostra vila.

De forma satisfactòria, hem comprovat a través de la radiografia mateixa, que una bona bunyolada com la que ens prepararen a Ca Ses Monges, o l'entusiasme dels organitzadors del ginkama, com també el fervor festiu de la gent ja d'edat, que a aquest poble si de veres ens ho proposassim tots i amb l'ajuda d'un bon "metge", el curariem en un temps prudent. Caldria però, estar segurs de que, el "metge" que avui ens medica, està capacitat per donar el tractament que li cal a Vilafranca. Fins ara, en opinió nostra, aquest "doctor" ens sembla bo per receptar però no per prendre. I en aquesta situació difícil serà que el pacient confii en un professional de tan poca talla.

Pensam, que per trobar-nos totes les corrents en un mateix punt de convergència, necessitam un canvi de "metge" per un que realment conegui bé la malaltia i sàpiga com tractar-la, o per un "metge" que conegui el malalt, Vilafranca, a fons. Nadal pot esser una celebració per orejar les idees als "Doctors" de la nostra Església, per a que la nostra Història, no els acusi de NEGLIGENTS.

Santes Bàrbares

Passades les santes festes de les santes Bàrbares, atribuïnt aquesta expressió al que èticament crec que no hauria d'haver estat i després d'haver fet un anàlisi, encara no em queda massa clar si fou dissabte dia 6 o el dijous dia 4, la vertadera festa de SANTA BÀRBARA.

En la missa del vespre del dia 4, ens recordaren en el sermó que una campana, de nom Maria Josep, a més de tenir dos-cents anys també tocava quan els nins es morien. És clar que alguns es disposen a reconstruir campanes, recordant-nos

melancolies passades, abans que conservar el Parc per a que els nins no s'exposin a fer a prop al que ens recorda Na Maria Josep.

Ens il·luminen els sants de per darrera, quan pens que som els qui encara no hem arribat a tant, qui precisam la claror de la llum enlloc de la foscor de la Història. Foscor que a qualche responsable clerical de la zona, pareix que content - n'està que es mantengui, mentre la claror il·lumini a les estatués fins i tot per davant.

PEP MERCADER.

Due's Cares

La lluita política contra la fam en el món i la lluita contra el desarmament estan íntimament lligades.

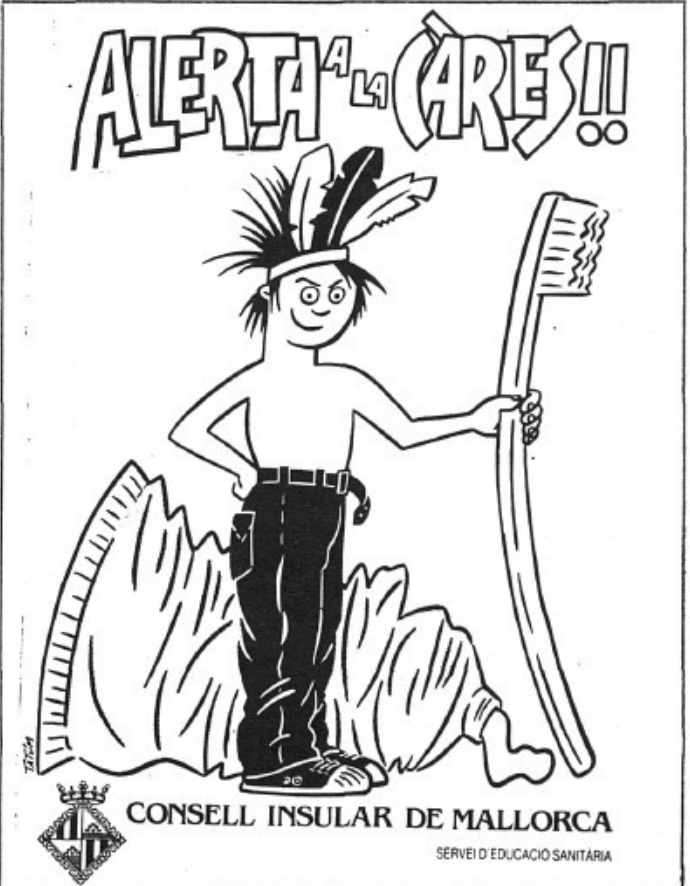
Hi ha tractats que descriuen les condicions en què viuen els pobles dels països subdesenrollats, amb una realitat quotidiana feta de misèria material, explotació econòmica i ultratges a la dignitat humana.

Un dels aspectes pitjors del colonialisme ha estat la destrucció de les cultures, que ho ha volgut reemplaçar violentament, únicament a fi d'explotar millor les poblacions indígenes, per una cultura occidental tecnològica basada en la productivitat, el profit i el rendiment.

Varen destruir civilitzacions ben segur evolucionades i introduïren una cultura basada en el profit, en el mite de la superioritat - d'una raça sobre les altres, i en tot cas, sempre tenint en base - l'explotació de l'home per l'home.

Cal fer entendre a les persones que, de paraula defensen la Vida el significat real d'aquest terme.

No es pot predicar contra la mort i després, objectivament, afavorir-la. Això va, primer de tot, als qui tot i essent creients no es reconeixen en l'Església Oficial,

en aquelles Església que, en nom de la Vida, lluita arreu del món contra l'esvortament, que de paraula convida a combatre la fam i després participa, a través del suport polític i moral a governants corromputs i sanguinaris, en fets delictuosos contraris a qualsevola moral i més que més a la moral cristiana.

MARGALIDA OLIVER

MIQUEL BAUZÀ SANSÓ, UN JOVE

Aquest jove té vint-i-quatre anys, natural de la nostra vila. És pilot privat i du vuitanta hores de vol. Acaba de guanyar una plaça a les oposicions per entrar a l'Escola Nacional d'Aeronàutica de Salamanca, ciutat on ja preparà les mateixes oposicions. Està decidit a acabar la carrera aeronàutica, per calar finalment dins les files d'una companyia aèria.

Nosaltres, malgrat d'avions no n'entem massa, l'hem convidat a pujar en el nostre "Jumbo Es Molí Nou", sabent cert que en cas de qualsevol imprevist, En Miquel ens donarà una mà. Esperam que, vosaltres lectors que us heu decidit a acompanyar-nos en aquest vol, us ho passeu bé, mentre llegiu aquesta entrevista. Això sí, posau-vos el cinturó de seguretat, podeu fumar si ho voleu fer, però ara una mica d'atenció que ja... ENVOLAM cap el cel de de la nostra vila.

Miquel, quan et començares a aficionar per l'aviació?

- Aquesta afició per l'aviació, que jo recordi, l'he tinguda sempre. De petit sempre que podia anava per les fusteries a cercar fustes per fer avionets, o sigui que aquesta afició sempre m'ha acompanyat. Però, realment quan em vaig decidir per aquesta carrera, va ser quan estudiava el B.U.P a l'Institut de Manacor.

Posem per exemple, que una persona qualsevol vol seguir la carrera de pilot. Quins camins pot prendre per seguir-la?

- Actualment, ho pot fer per dos camins o dues vies. Una, que és l'oficial, a través de l'Estat i que es

segueix quan una vegada acabat el COU, l'interessat pot fer oposicions per ingressar dins l'Escola Nacional d'Aeronàutica. L'altre camí, és que, ho faci per compte propi. En aquest cas, ho pot fer dins Espanya a través d'escoles privades, o també pot decidir-se a seguir la carrera en l'estranger, també mitjançant escoles privades i quins dels camins pot resultar-li, a una persona diguem de classe mitja, més econòmic?

- Indubtablement, el més econòmic és a través de l'Estat, o sigui ingressant dins l'Escola Nacional Aeronàutica. I també és veritat, que és el més difícil. Més difícil, per què?

- Pel fet de que el

tant de places que s'oferten és molt petit. Mentre que la demanda de gent que vol començar, és molt grossa.

Les despeses, devenen grosses, una vegada haver aconseguida la titulació.

- Tenc entès que al final de la carrera, doncs sí, són prou els doblers que s'hi han d'invertir. També depen dels mateixos estudis. En tot cas les previsions econòmiques sempre poden resultar molt elàstiques. El teu ingrés dins l'Escola Nacional, t'ha resultat molt difícil?

- A mi m'ha costat tres anys de preparació, a altre gent li pot costar més i a altre menys, depen com és normal de les possibilitats

QUE VOL VOLAR MOLT AMUNT

reals de cada persona. Quants d'aspirants hi havia en el teu grup quan aprovares les oposicions?

- Erem poc més de tres-cents aspirants per cobrir vint-i-cinc places. I ara, quants d'anys d'estudi dins l'Escola Nacional d'Aeronàutica?

- Esper que en uns quatre anys pugui treure la titulació de pilot comercial de primera. S'acaba amb aquests quatre anys, la carrera?

- Sí, la carrera d'estudis s'acaba amb aquesta titulació. I després?

- Després, depen de les aspiracions de cada persona. Sol esser optar a una companyia aèria. I com és fins ara norma, s'hi entra també fent oposicions.

Quan volares per primera vegada, totsol dins una avioneta, què sentires?

- És una sensació difícil de descriure. Sents una mica de por, pels nervis, després poc a poc te n'adones de que el què estàs fent és una cosa fascinant. Quantes hores dus de vol?

- En total crec que són unes vuitanta.

Suposem que en aquesta vila nostra, surt qualcú més interessat per la carrera de l'aviació, quins consells li donaries?

- Li diria abans de tot, que estàs segur de que vol esser pilot, perquè és una carrera per una part fascinant i per l'altra ingrata. Econòmicament, és una carrera bastant cara

i sovint plena de "sutrots" però no impossible. Si a un li agrada, emperò, val la pena interar-ho. En quines matèries, ha d'estar fort un estudiant per ingressar dins l'Escola Nacional d'Aeronàutica?

- Bàsicament, matemàtiques, física, geografia i sobre tot, la més important, l'anglès.

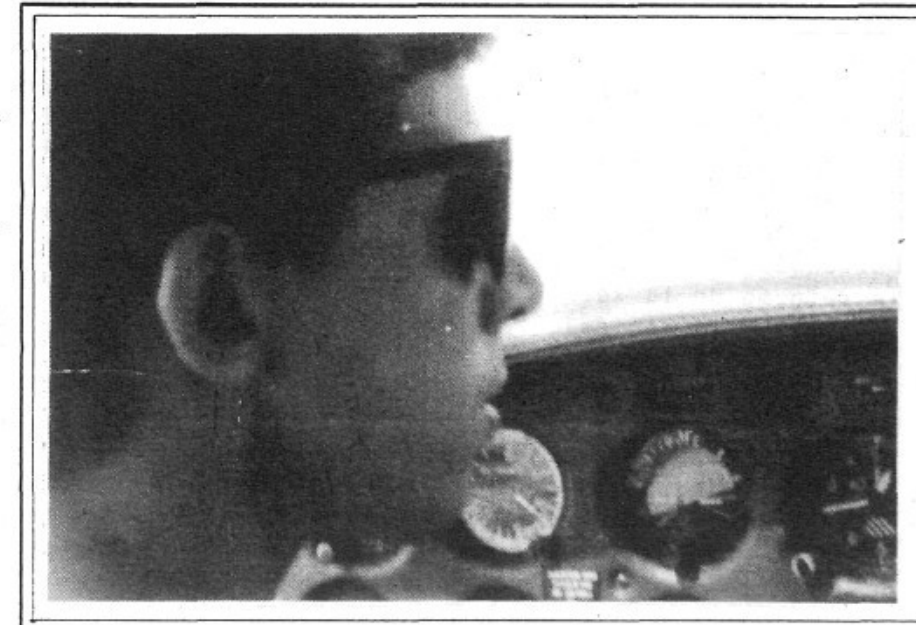
Actualment, hi ha molta demanda de pilots, a les companyies aèries?

- Avui en dia, casi cap ni una, degut a que l'actual crisi per la que les companyies no compren més avions i conseqüentment no manquen pilots. A part d'això, algunes companyies inclús han "quebrat", deixant els pilots a l'atur, com qualsevol altra empresa ho fa. Però també, és veritat, que dintre d'uns quants anys la demanda de pilots pot tendir a ressorgir. En qüestions físiques, com ha d'esser un pilot?

- Físicament, una persona normal, sense defectes de vista, de cor, problemes respiratoris i curiosament, si un té el tempanell del nas un poc tort, el te fan corregir. I sobre tot és molt convenient, no beure massa.

I aquesta és la darrera resposta abans d'aterrar. Demanam permís a la torre de control d'aquest poble nostre, el que ens concedeixen de seguida. Feim les maniobres que ens pertoquen i aterram.

En Miquel Bauzà, respira fons, una mica assustat, mentre nosaltres li donam les gràcies per l'entrevista, esperant al mateix temps que a un temps no molt llunyà ens pugui correspondre a aquest vol en el que ens ha acompanyat. Això sí, amb menys patiments dels que nosaltres li hem fet sofrir. Gràcies i sort Miquel.

En aquestes dues properes pàgines, tractam de recordar-vos els fets que la redacció d'aquesta revista ha considerat més noticiables i dignes de recordar. Això sí, hem tingut que fer una bona triadella ja que l'any

GENER

* El dimecres 15 de Gener, en sessió extraordinària, la Corporació municipal aprovava un projecte de reforma per a l'Ajuntament.

* Cridà l'atenció, també en aquest primer mes, el que la Parròquia tal com acostumava en altres anys, que en aquesta ocasió no fes balanç econòmic de l'any que s'acabava de tancar.

MARÇ

* En aquests primers dies de març, es legalitza va la Delegació de l'Obra Cultural Balear a Vilafranca i es consolidava el projecte de crear una nova revista, després de les censures del rector Galmés en el Full Parroquial.

* El segon diumenge del mes, tenia lloc a la nostra vila una "TROBADA DE DONANTS DE SANG" de la comarca de Ponent i a la que hi participen prop d'unes tres mil persones vingudes des de distints punts de la comarca. Aquesta trobada fou tot un èxit.

* Segons el rector de la Parròquia, les obres per a la reforma de la xerxa elèctrica de l'església, comptant l'il·luminació dels sants, puja a més de 300.000.- pessetes.

* El 25 de març, la Corporació municipal, decideix aturar el projecte de canvi de noms dels carrers de la vila i aprova l'adquisició d'un ordinador per a l'Ajuntament.

que acabam es pot considerar que ha estat ple de notícies, unes bones, altres no tan bones, però totes juntes - ens han d'haver ensenyat qualche lliçoneta.

És un glop molt trist perdre una persona estimada, els que tenen sang donada s'assemblen molt a Crist.

Si no vols que et toqui de jo t'has de fer enfora, molts troben que ja es hora de saber el moviment de la Parròquia.

Si se rompen una espatla, és un cop de mala llet, lo que En Fraga ha fet, és bon exemple pel nostre batle.

A ses eleccions passades hi va haver molt de rum-rum, n'hi havia que treien fum perquè sentien ses potades.

ABRIL

* El dissabte 5 d'abril, el saló parroquial és escenari d'un "passe de models".

* Després de convocar un concurs-oposició per ocupar de forma temporal la plaça d'auxiliar administratiu deixada pel recentment jubilat, Miquel "Bosseta" a l'Ajuntament, el Batle decideix personalment contractar a la senyora Magdalena Ferrer per ocupar dita plaça. El que l'elegida fos casualment filla de qui diuen, és, president d'AP a Vilafranca causà un gran escàndol entre l'opinió pública de la vila.

* Prop d'un centenar d'escolars participen en el concurs de contes organitzat dins el marc de la "III SETMANA DEL LLIBRE".

FEBRER

* El diumenge 9 de febrer, amb molta expectació i gran animació tenia lloc la tradicional "Rua". Aquest mateix dia es començaven a donar imatges des de la televisió local que durant l'any ha anat fent emissions esporàdiques. El dimarts dia 11 per primera vegada, tenia lloc "L'ENTERRAMENT DE LA SARDINA", organitzada per N'Esteve Molondro i en Pere de sa Plaça.

MAIG

* Malgrat el rector negui la cessió amb el vist i plau de l'Obispat a l'Obra Cultural Balear de Vilafranca per instal·lar la redacció de la nova revista en un local parroquial, el primer número de "ES MOLÍ NOU" surt al carrer el vespre del divendres 23 de maig, amb una edició extra ordinària que supera els 600 exemplars.

* Tomeu Penya, treu al carrer un nou LP titulat "MALLORQUINS I CATALANS".

* Es recuperen els afectats d'una intoxicació provocada per una caragolada.

JUNY

* El 22 de juny es celebren eleccions generals. A nivell local la victòria és per C.P., seguit pel P.S.O.E., CDS i P.S.M.

* Dia 30 comencen les a-campades que com cada any organitza el Club d'Esplai.

JULIOL

* És aprovat el pressupost municipal i que puja a 24.000.000.- de pessetes. També s'aprova el repartiment de les subvencions a les entitats locals.

* Aquesta revista entra a formar part de l'Associació de la Premsa Forana, - després d'haver editat els dos primers números.

* Dia 28 de juliol, es porten a terme les "Oposicions" per cobrir la plaça a l'Ajuntament. Segons el jurat Na Magdalena Ferrer és la més capacitada i li és donada la plaça..

* Dia 31, comencen les festes de la Beata, que aquest any i per primera vegada són totalment gratuïtes per a tothom.

SETEMBRE

* Després de veure que el batle no convoca els sis plens demanats, tots els components de l'Oposició en sol·liciten un per destituir a Bernat Garí de batle, qui finalment i ja fora de temps convoca els sis demanats primer i també el que proposa la seva destitució. Aquest darrer és convocat pel 10 de novembre.

* El PDP, representat a la vila per Antoni "Ferret", ofereix la direcció del partit de la vila al regidor fins ara d'Unió Mallorquina, Sebastià Nicolau. També és notícia el rumor de que el PDP de Vilafranca es vol desfer del grup d'AP.

* El curs escolar 86-87 comença amb un canvi a la direcció del col·legi. Magdalena Ramis, és la nova directora.

De Vilafranca els melons tenen molt bon color, se coneix que l'oposició comença a mostrar els esperons.

OCTUBRE

* L'Oposició decideix - no anar als sis plens que el batle convocà fora de temps.

* Es fa pública la paralizació de les obres del clavegueram per part de la Conselleria d'Obres Públiques del Govern Balear. Es destapen irregularitats en la gestió del batle al intentar aconseguir de forma il·legal una subvenció de 50 milions de pessetes.

* Ràdio La Vila, torna a emetre després de les vacances de l'estiu. El dissabte 25 d'octubre, es celebra el II Ginkama del Pla de Vilafranca, organitzat pel Club d'Esplai i el Grup Excursionista de la vila.

NOVEMBRE

* Durant aquest mes, la notícia és el ple extraordinari del 10 de novembre. Aquest dia el batle suspen el ple, després d'acusar a l'Oposició de mentiders i sense esperar resposta a que es votàs la seva destitució. L'actitud del nostre batle fou reflectida en acta notarial i duta als tribunals.

* El 28 de novembre, té lloc un nou ple extraordinari per debatre vuit punts. AP els perd tots al trobar-se en minoria. - Tots els sis regidors que componen l'Oposició es mostren decidits a no aprovar res mentre Bernat Garí, segueixi de batle.

AGOST

* Discorren amb tota normalitat les festes de la Beata. En el III Torneig Local de Futbol Sala, "ES CANTÓ" es proclama campió al guanyar per 2-3 a "ES NIU" en la final.

* En aquest mes, és notícia la coalició entre les forces polítiques de centre-esquerra de la vila - per tal de dur a terme la destitució del batle, fomentada en supostes irregularitats durant l'actual gestió.

* Durant aquest mes també es parlà de les vacances del nostre rector i que en aquesta ocasió visità el BRASIL.

* Varies quarterades del Pla de l'Anzell es peguen foc. Es cremen un bon nombre de bales de palla i el foc arriba fins a les mateixes cases, esfondrant una de les païsses.

* La majoria absoluta dels regidors del nostre Ajuntament demanen la convocatòria de sis plens extraordinaris, que el batle no convoca dins el termini que marca la Llei de Règim Local.

DESEMBRE

* Es celebren les Festes de Santa Bàrbara. Els grups culturals no són convidats a participar-hi. Així i tot la participació de públic es notable.

* El rector en qualitat de professor de religió, es qüestionat per alguns pares d'alumnes, després d'expulsar de les classes i de forma repetida a un bon nombre d'alumnes, sense justificació sòlida.

Sant Martí, Baronia i Marquesat, en venda per 80 milions de pessetes.

Segons la revista trimestral anglesa "BALEARIC", que s'edita a Mallorca i en el número corresponent al darrer trimestre de l'any, les cases de Sant Martí estan en venda per un valor d'uns 80.000.000.- de pessetes. El casal, qualificat per aquesta publicació com un castell de l'Edat Mitja, està compost per dotze dormitoris, sis cambres de banys, celler, tres salons, quatre vestibuls, tres cuines, pati central amb campanar, capella, sala de joc, quadra, dependències exteriors i magatzem.

Aquesta és la portada de la publicació anglesa "BALEARIC"

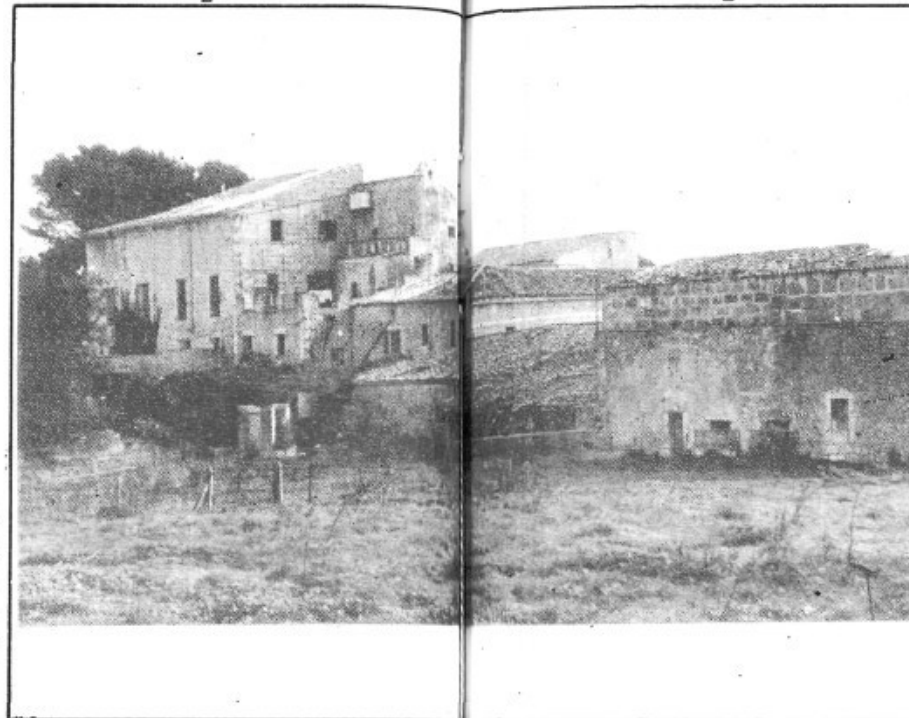
EQUIP REDACTOR.
FOTOS: F. AMENGUAL

"BALEARIC", és una revista dirigida al turisme, per donar a conèixer aquests llocs amagats sovint de l'itinerari a qui visiten la nostra illa. També és cert que dins aquestes intencions s'inclouen les de cridar l'atenció del turisme d'alta qualitat, interessat sempre en adquirir llocs on poder passar l'hivern o llargues temporades.

El reportatge sobre Sant Martí està encaminat a cridar l'atenció de qui pugui pagar 80.000.000.- de pessetes i fer-se amb l'adquisició del casal. Sant Martí, amb tots els seus dominis al llarg de la seva història ha estat regentat per la família "Sureda", descendents d'Arnau Sureda, fundador de la "Casa Sureda" i que fou capità del rei Jaume I el Conqueridor, allà pel segle XIII.

De forma abreviada, convé al menys fer un repassó de la llarga història que porta a les seves espatlles aquest antic casal i on es començà a fundar la nostra vila.

L'any 1.232, ja apareix registrada "Sant Martí" com alqueria, que aleshores pertanyia a l'Anzell. Jaume I d'Aragó en 1.232, després de la reconquesta de Mallorca, establí que l'Alqueria de Sant Martí passàs a ser patrimoni del noble poblador Ramon Leclusa. Més tard, juntament amb altres possessions del terme de Petra, Sant Martí fou adquirit per l'Ordre Militar del Temple, suprimida la qual -segons

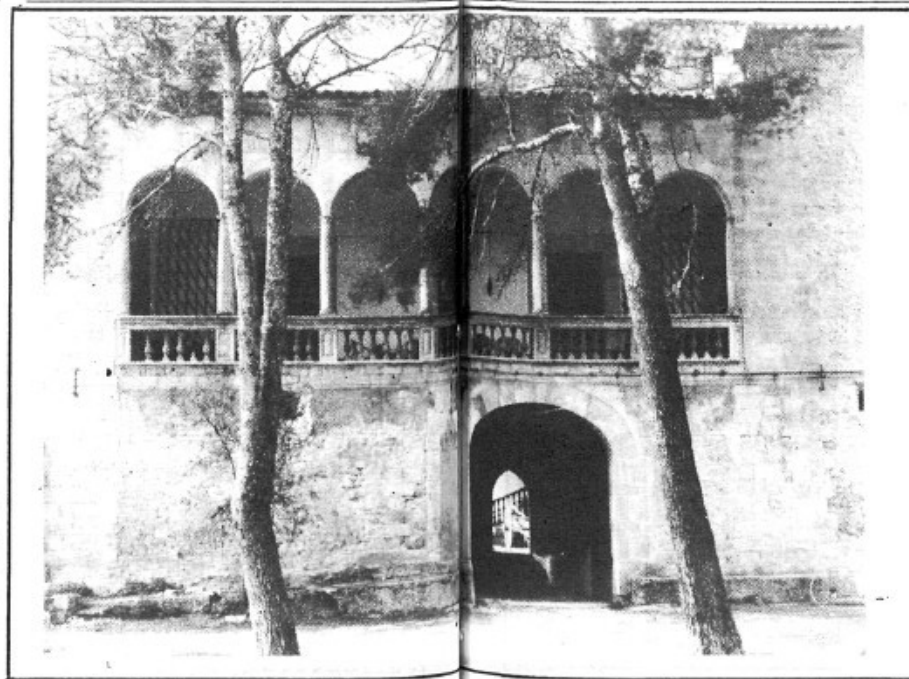

els llibres que anomenen la història de Sant Martí, passaren a l'Ordre de Sant Joan..

En 1.314 tornaren al poder reial. El rei En Sanç de Mallorca en l'any 1.318 feu mercè de l'Alqueria de Sant Martí al noble cavaller Pau Sureda. En 1.391 Pau Sureda i Moyà, comprà l'Honor de Sant

Martí. Des de llavors, la baronia fou regentada per descendents de D. Pau Sureda, fins arribar als nostres dies.

Circumstàncies de la pròpia història, han fet possible, emperò, que avui aquest casal, tot un bell exemplar de l'arquitectura mallorquina, estigui en venda.

Demà pot esser massa tard

FRANCESC AMENGUAL.

SANT MARTÍ, és el bres de Vilafranca. Certament les nostres arrels hi surten d'allà. Si aguaitam de lluny el Pla de la Vila, sempre per damunt de les cases que dibuixen el nostre poble, la nostra mirada no pot esquivar la majestuositat del casal de Sant Martí, amb la semblança d'un pastor - que aguaita la guarda.

Ja queda lluny, la subordinació dels vilans cap els senyors de la gran possessió, aquell feudalisme medieval amb tots els patiments per poder pagar la renda als senyors. Avui quan miram cap a Sant Martí, ho solem fer amb planyença perquè veim que els anys ja poden amb la llarga història d'aquestes altes i gruixades parets.

Sembla, com si aquest Sant Martí nostre, perquè tots els vilafranquers hi tenim qualche cosa nostra, estàs a punt de deixar-nos. Les circumstàncies actuals fan que avui ningú pugui esmentar-se del vell casal. Seria trist, també el veure aquest "símbol" històric en mans estrangeres, perquè també les arrels del poble hi caurien.

Pens que l'única sortida que ens cal, als vilafranquers, és intentar que les mans on pugui caure Sant Martí siguin "mans públiques", es a dir, mans de tots. I aquest camí sols el poden prendre les institucions públiques, en nom del mateix poble.

Caldria en primer lloc que el nostre ajuntament, que representa institucionalment a Vilafranca, en col.laboració amb el Consell Insular o amb el mateix Govern Balear aconseguissen l'adquisició del casal en fins culturals.

Els qui es demanin o dubtin d'aquesta possibilitat que analitzin els béns patrimonials del C.I.M o de la Comunitat Autònoma i veuran com és possible evitar que Sant Martí acabi en mans estrangeres. L'Ajuntament de la Vila pens que hi té molt a dir en aquesta qüestió que ens ha de merèixer a tots la màxima atenció. Si fos possible que el CIM o la C.A. - adquirís Sant Martí i que el cedís al nostre Ajuntament per gestionar la funcionalitat cultural de la vella possessió, projectes com; una casa de cultura, museu local, granja escola, Club d'Esplai... etc, hi trobarien cau.

Altra via de solució, podria trobar-se a través del Ministeri de Cultura adquirint el casal i declarar-lo monument artístic nacional, sí tenim sols en compte que Sant Martí ja porta quasi vuit segles de vida.

Solucions se'n trobarien per tot arreu, si ara que hi som a temps, a qui correspongui, es preocupa de salvar les arrels de la nostra vila. I tinguem en compte que "demà" podria esser ja massa tard.

CONTRARÈPLICA

Molt Senyor meu:

En primer lloc li voldria dir que el seu article del número passat, titulat "La Pipa de la Pau", en la meva opinió, més que un fet real és una metàfora on vosté per ni entrar ni sortir de la polèmica ho fa francament bé.

Això fa que em preguntí, i perdoni si l'ofenc, però; a quin bàndol lluità vosté ?. Sobre la frase en llatí; IN ILLO TEMPORE, tenc que dir que no tothom aleshores podia estudiar amb els capellans i en conseqüència no podien saber llatí o tenir tan de pa com vosté. Voldria recordar-li que en el mes de març de 1939, la guerra quasi havia acabat i les esglésies tornaven a esser patrimoni de l'Església, per lo tant, a qui perteneixien totes aquestes provisions de les que parla?.

Crec, l' Amo En Jaume, que no va entendre el meu escrit. Mai he dit que els capellans tractassin al Generalíssim d'assassí, molt al contrari, ho volien fer sant i amb molt bon motiu, ja que ell va rompre la Constitució Republicana que en l'article 26 deia: "Cap capellà fa res útil, per tant no ha de cobrar del pressupost de l'Estat, i el que creu amb l'Església, s'ha de pagar els seus serveis". No creu que això és un bon motiu per dur-lo baix el "palio" ?.

Un altre punt és que, la meva filla enten aquella època i per això opina, ja que ha crescut enmig dels dos bàndols. Tal vegada els ignorants, els qui diu que no tenen opinió, són els quel han crescut dins un sol bàndol.

Finalment i replicant-li al que va dir de "comprar una cremallera", li diré que una de les coses que ens ha duit la Democràcia, és no haver-la de dur, i si algú la té la pot deixar oberta. Així com heu replicat al meu escrit, crec estar en el deure de poder fer una contrarèplica al de vosté i no agafi a maí això de "contra".

Per acabar, li diré que "santo", significa home de pau, encara que vosté ho deu saber.

"Llegó a ser el hombre fuerte, de lo que se sentia ufanado, firmaba sentencias de muerte, sín que temblara su mano".

Catalina Lliteras.

CORRECCIÓ DE BARBARISMES

referents a:
CAMP I PLATJA

Barbarisme **Forma correcta**

ABONAR	adobar, femar
CENTENO	sègol
FIERA	fera
GANADER	ramader
GANADO	bestiar
ISLA	illa
MONTANYA	muntanya
PAJARO	aucell
PLAIA	platja
RED	xàrxa, filat
SOMBRA	ombra
VERANEIG	estiuèig

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Poble meu...! Poble nostre...!

Nadal Caldentey.

"Seràs el que has d'esser, o sinó, no seràs res". Així digué el gran alliberador San Martín.

Es la mateixa qüestió plantejada dintre la literatura anglesa: "Esser o no esser". I encara n'hi ha més. El gran estadista Degaulle, referint-se al gran desmembrament que hi trobam en el segle XX, afirma: "El **hombre cubrió las grandes distancias**, -referint-se als projectes NASA de vols espacials-, **pero la gran distancia aún no ha sido cubierta**. Es la que existe en el hombre mismo".

Si volguéssim fer un anàlisi, no exhaustiu, sinó un simple anàlisi, una crítica justa, serena i positiva del "meu", del "nostre poble", ens obliga tenir ben en compte el que diu Ranher: "Una buena crítica, sabe distinguir entre lo que puede ser mejorado en una sociedad de hombres limitados y pecadores y lo que forma parte del inevitable lastre de una sociedad..."

Crec jo, i és el que passa per tot el món, que el mal del nostre poble és la manca de serenitat quan es fa una crítica; quan ens deixam dur pel nerviosisme, la irreflexió, la no equitat. Quan anteposam els interessos personals, de partit o d'institució als interessos del bé comú hem perdut conscient o inconscientment el Nord i el per què formam part d'una comunitat.

Si el "nostre poble" té un mal, un tumor, tenim el dret a pensar que no és dolent, que pot esser curat. És necessari fer un anàlisi clínic, una biòxia, però sense por, afrontant la situació amb valentia, no per jo guanyar, sinó el poble mateix.

La Història, la història humana

està marcada per aquest criteri, homes, institucions que en un moment determinat i crític s'han fet la pregunta: **qui som jo ?...; què pensen de mi els altres ?**, i no per quedar-se a tocar la mateixa campana, ja que és d'homes intel·ligents el saber canviar, sinó per a cercar-ne d'altres, que facin un acord musical de novena simfonia que ens dugui a cantar, cada un com és, amb la seva pròpia veu, però entonant l'himne de la germanor.

Si el poble té un mal, encara queda l'esperança, la il·lusió de que els metges, els bons metges, -i aquests són els que es posen al servei desinteressat dels altres-, ens diran que el "el poble meu" és "el poble nostre".

El "nostre poble" no és mort i on hi ha vida, hi ha esperança. Pot ser estigui asfixiat per la societat de consum, de corrents impetuoses que arrossequen els menys forts, els més febles, els qui tal volta els hi manca una personalitat -no testarrudesa-, ofegats pels criteris dissociants d'una certa esclavitud cercada i imposada pels més prepotents, pels qui diuen que la solució i la felicitat es troben dins el soroll, dins la revolució perquè sí, dins la ignorància i passotisme.

Puc pensar -així és la democràcia-, però tal volta m'equivoqui, que el "nostre poble" ha perdut el punt de convergència, les arrels que com un corrent subterrani ens dona vida, fecunda les entranyes dels nostres camps, carrers, cases i famílies i ens restitueix l'esperança, la il·lusió i, per damunt de tot, ens cura del mal i ens fa cantar a - l'uníson: **POBLE MEU... POBLE NOSTRE...!!**

PLANTES MEDICINALS DE LA FLORA DE MALLORCA

Bartomeu Català

ALZINA

"*Quercus Ilex*". Aquest arbre té moltes virtuts curatives, degudes a la gran quantitat de "taní" que conté. L'escossa d'alzines joves, es bull en aigua un 2 % durant mitja hora, i glopejant-la o en gàrgueres, serveix per curar les llaques de la gargamella i de la boca i atura les hemorràgies de les genives.

Bullida la proporció del 4 %, es útil per evacuar el pús de les ferides externes i per a banys de seient. També cura les sedes.

Les fulles, s'empren com a tònic contra la debilitat, molesties del fetge, diarrees, incontinença de l'orina durant la nit, fluixos de la dona. S'assequen les fulles i es reduexien a pols. Una collarada d'aquesta pols es mescla amb una tassa d'aigua i es fa bullir durant un quart d' hora i es pren en tassetes, quatre o cinc vegades durant el dia. En irrigacions cura els fluixos de sang i petites hemorràgies uterines o vaginals.

ALL

"*Allium sativum*". Els alls cruus i presos en dejú tenen moltes virtuts curatives. Combaten el reuma, dilaten les venes i rebaixen la pressió de la sang. Augmenten la gana, faciliten la digestió i la evacuació dels gasos intestinals. Són bactericides. Eliminen certes espècies patògenes sense perjudicar les innòcues o inofensives. Expulsen els cucs intestinals dels infants. Els components de l'all, s'eliminen a través dels pulmons, per això poden esser beneficiosos contra certes infeccions de les vies respiratòries. Cada 100 grams d'all poden proporcionar 100 calories, proteïnes, greixos, calci, ferro, vitamina B i C. Són un gran condiment. Per evitar el seu olor, basta mastegar en la boca, uns moments, una fulleta de julivert, ("juavert").

ARITJA

"*Esmilax aspera*". L'arrel o rizoma s'empra com a depuratiu, o sia per purificar la sang, sudorífic, diurètic, febrífuc; és també útil contra la sífilis. Es fa una infusió de 40 grams per litre d'aigua. S'hi poden mesclar fulles de noguer, i troncs de Dolça Mare. Es poden prendre unes quantes tasses al dia fins a un litre i es millor començar a prendre-les en dejú.

Desembre a Fora Vila

Antoni "Torretes"

L'altre dia conversava amb un foraviler i em contava que fins ara, per a les feines de foravila, el temps havia vingut molt bé. Doncs ploqué molt al començament de la tardor podent-se donar les primeres relles i sembrar les farratges. Després caigueren quatre plujes que han deixat la terra a punt per sembrar. Tant és així que ja hi ha blat sembrat i qualque bocí de civada, deixant per més endavant la sembra de les llavors anomenades "forasteres".

Parlant de la sembra, cal comentar un aspecte d'ella i que pareix que s'ha oblidat o deixat un poc a un costat. És el de respectar, com feien els foravilers d'un temps, els cicles de sembra que solen començar per sembrar melons, alls o llegums, blat i restobles; ja que així es fitxa el nitrògen i determinades bacteries que contribueixen al bon manteniment i posterior desenvolupament de la terra, fent-la més productiva, sense necessitat de tant d'adobos i fertilitzants. Pel que he llegit, pareix que els perits agrícoles tornen recomenar l'ús d'aquests cicles a l'hora de sembrar i fer-hi les feines.

La climatologia adversa d'aquest mes i dels vinents, fa que les feines a l'hort siguin poques, doncs les plantes i verdures d'hivern, tal com les cols, endívies, raves, xitxeros, faves, etc., ja estan sembrades. Només queda preparar les terres per a la sembra de primavera i estiu. També comença a esser hora de preparar els hivernaders i planters.

També es poden sembrar, ametlers, nogués i aglaners, que neixeran a principis de març; però per trasplantar els arbres, convé esperar un poc a què s'arregli el temps i no faci tant de fred. Els mesos per això són octubre i novembre o darrers de febrer, març i abril, que fa bon temps i és un poc abans de treure els ulls.

Ametlers, figueres i albercoquers podem podar-los en voler, mentre que pels altres arbres fruitals haurem d'esperar també a que faci bon temps.

Ara que acaba l'any, vull agrair a: En Pere de Sa Punta, L'amo En Gori de Sa Viuda, En Pere Ros i En Jaume Jacob, l'informació que han tingut a bé donar-me durant aquests mesos per fer les cròniques del camp per a la nostra revista "ES MOLÍ NOU".

NOTICIARI DE LA VILA

L'AJUNTAMENT PARALITZAT

Degut a la manca d'espai en la present edició ens hem vist obligats a anul·lar la crònica política que teniem preparada pel present número.

No obstant i en forma de notícia és precís destacar que la "crisi en l'Ajuntament" s'aguditza després del darrer ple celebrat el 28 de novembre. En aquesta sessió, els membres de l'Oposició donaren un daltabaix a AP, després de demanar al batle que deixàs damunt la taula el debat dels vuit punts de l'ordre del dia. Demanda a la que s'oposà el batle. En aquesta demanda l'Oposició considerava que amb la situació actual i mentre no es resolgui la crisi, qualsevol sessió plenària era inconseqüent amb la situació actual.

Al no fer-lis cas, Bernat Garí, es va quedar totsol i AP va perdre totes les votacions. El ple, es desenrotllà dins un ambient tens

Fent referència a l'eix de la crisi, cal dir que el recurs interpost pel PSM-UM-Català en contra de l'actuació del batle el 10 de novembre, segueix el seu curs. En la darrera setmana del mes passat, l'Audiència Territorial sol·licità a la batlia el seu expedient administratiu i les al·legacions que aquesta cregués oportunes.

Pel demés tot segueix igual a la Casa de la Vila i sembla que seguirà així mentre no hi hagi un canvi en la batlia. Esperem més esdeniments.

TOMEU PENYA, EN LA NIT VELLA DE TV3.

El proper 31 de desembre, no oblideu posar la televisió al canal de la TV3, on en el programa de la nit de Cap d'Any de la Televisió Catalana, hi actuarà el nostre cantautor **TOMEU PENYA** amb el seu grup. En la seva actuació cantaran "ETS OUS" i "T'ESTIM".

COMPTES DE LA SALA

No hi són tots perquè la llista és prou llarga. Com un botó de mostra teniu a continuació la relació - d'una grapada de factures que es pagaren per a què tots els vilafranquers tenguéssim unes festes de la Beata gratuïtes.

La Filharmònica	80.000.-
Tambors i Xirimies	10.000.-
Focs artificials	80.300.-
Xesc Forteza	286.000.-
Nino Azorín	156.800.-
Acuaris	168.000.-
Aires Vilafranquins	50.000.-
Germans Rosselló	10.000.-

REUNIO DE "PREMSA FORANA"

El passat 16 de novembre, la revista "ES MOLÍ NOU" assistí per primera vegada a una trobada de la "PREMSA FORANA". Fou a Muro juntament amb les altres quaranta-dues publicacions que formen dita associació. Acompanyats dels nostres companys de la revista "Santa Bàrbara" assistirem a una ben aprofitada diada.

AQUESTS HOMES I DONES DE SENY

Volem ser també dels qui aplaudeixen el fet de que un bon grapat d'homes i dones de la vila, es decidissen a arreglar el Parc Parroquial, mentre el rector fa arreglar campanetes i llumets dins el temple. Creim que d'un fet a l'altre hi van uns quants quilòmetres de seny. Com també creim inoportú que qualche veu "oficialista" vulgui esquivar les reponsabilitats del rector en l'accident del Parc, quan aquest era conscient del perill en aquesta zona. Però es clar, "ell no se columpia".

SORTEIG DE MOSSOS

Durant el mes passat va tenir lloc la celebració del sorteig de mossos que a partir de l'any qui ve s'hauran d'incorporar a files per complir el servei militar. Per sort, la majoria dels vilafranquers sortejats varen quedar exempts de quota i per tant no es veuen obligats a complir aquest servei. A alguns per desgràcia no els va acompanyar la sort i hauran d'anar a fora.

ESPORTS

En el torneig de la Tardor, en el que el Club Voleibol Vilafranca ha participat, els representants de la vila han obtingut uns resultats prou negatius que han fet possible que quedàs el darrer classificat del Grup "B". Esperem que en la lliga els bons resultats acompanyin més que en el passat torneig.

Aquests són els resultats del TORNEIG DE LA TARDOR:

COSTA CALVIÀ - VILAFRANCA	3-0
G.E.S.A. - VILAFRANCA	3-1
VILAFRANCA - LA SALLE P. D'INCA	0-3
VILAFRANCA - COSTA CALVIÀ	0-3
VILAFRANCA - G.E.S.A.	2-3
LA SALLE P. D'INCA - VILAFRANCA	3-0

GINKAMA "SANTA BÀRBARA"

En dissabte 6 de desembre i dins els actes de les Festes de Santa Bàrbara, es celebrà un ginkama automobilístic en el camp de futbol de la vila i en que destacà a més de que fos presenciada per un públic nombrós, la gran quantitat de participants. Fou un acte brillant amb una bona organització que permet pensar que de tant en tant es repetiran aquestes sempre emocionants carreres.

La classificació final d'aquestes proves fou la que segueix:

1- Damià Martí	1.16.16
2- Joan Sastre	1.17.03
3- Guillem Tomasset	1.17.22
4- Pep Paulo	1.17.41
5- Biel Parric	1.18.10
6- Llorenç Sabater	1.18.19
7- Joan Sansó	1.18.23
8- Sebastià Barceló	1.19.31

TONI MORLA EN "ES NIU"

El 28 de novembre el cantautor mallorquí TONI MORLA, actuà el vespre en el bar "ES NIU" on es reuní un públic nombrós per seguir les evolucions d'aquest bon cantautor.

CONFERENCIA SOBRE ALCOHOLISME

També en la nit del divendres 28 de novembre es celebrà en el saló d'actes de "SA NOSTRA" una conferència sobre "Alcoholisme" que reuní a unes vint-i-cinc perones, la majoria joves, que al final realitzaren un col.loqui amb els conferenciats, encapçalats pel psiquiatra Dr. Josep Maria Vàzquez.

DEFUNCIONS.

Sebastià Amengual Lliteras, morí el 17 de novembre als 63 anys.

Francesca Garí Jaume, morí el 23 de novembre als 83 anys.

Pràxedes Estrany Barceló, morí el 18 de novembre als 83 anys.

DESCANSIN TOTS EN PAU.

NALXEMENTS

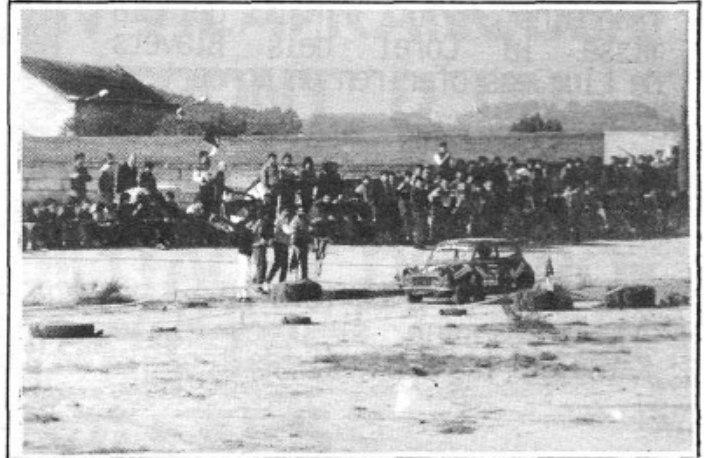
Fill de Gabriel i Martina arribava a aquest món, **Gabriel Barceló Bauzà** dia 22 de novembre.

NOTA: El moviment demogràfic correspon des d'el 12 de novembre al 12 de desembre.

LA PATRONA ÉS DE TOTS

(Damià Martí guanyà el ginkama)

(Els joves celebraren Santa Bàrbara amb un ginkama en el camp de futbol)

Foren pocs els actes organitzats per a les passades festes de Santa Bàrbara i la major part d'ells foren religiosos.

A la fotografia de l'esquerra podem veure el moment en que Madò Ferrera i Mestre Lluent presideixen la benedicció de la campana "Na Maria Josep", que després seria pujada al campanar des d'els jardins de l'església.

L'acte més popular, la **bunyolada**, donà molt bon gust a la nit de Santa Bàrbara a la Plaça de l'Ajuntament, on també oferiren pa amb llonganissa que poder torrar en els foguerons. En la nit del dissabte varis grups folklòrics, la majoria vinguts de fora poble, animaren la vetlada i posaren punt final a les festes de Santa Bàrbara d'enguany.

A la missa de la patrona, l'Escola de Ball ens oferí el ball de l'Ofrena, que seria repetit el dissabte en un altre acte solemne pels "Aires Vilafranquins". Al final de la missa la Coral dels Blavets de Lluç ens oferiren un concert.

CELEBRAR NADAL

"Si a ca teva no hi ha gent explotada, si deixes d'amençar i parlar maliciosament, si dones el teu pa al qui te fan i aixecas l'oprimit, el teu sol brillarà en les tenebres". (Isaïes, 59,9-10).

Pere Fons.

Evidentment, el profeta Isaïes no demana poc per a què el sol, brilli en les tenebres. El preu a pagar és un poc alt. No sé cert, si estarem disposats a pagar-lo. Tal vegada ens serà més fàcil il·luminar el temple, - penjar uns bons enfilois de neules, fer un betlemet bonic i cantar al bressol. (I si ni així aconseguim que nesqui, serà que haurà estat bassiva i ja ho veurem l'any que ve).

Celebram l'aniversari

d'un naixement extraordinari: **JESÚS DE NAZARET**. Realment, el sol va brillar en les tenebres, però les tenebres no se n'adonaren. Quan ja el varen haver despatxat, començaren a pensar qui hauria pogut esser aquell personatge incòmode, inoportú en aquell moment. Tal vegada també en aquests moments actuals ho sigui inoportú o punyatiu l'escrit del profeta Isaïes, que ens diu la manera de celebrar l'aniversari d'aquell naixement,

la manera de que brilli el sol per a tots, sense cercar el meu raig de llum, la meua part que realment em pertany, el meu benestar i la meua felicitat, sinó més aviat llevar els obstacles egoistes, poderosos, avars, acumuladors, per a què el sol de tots arribi a tots. Per a què tots poguem pegar una bocinadeta dins el plat del benestar i la felicitat, asseguts a la mateixa taula. Pot ésser, que això fos celebrar **NADAL**.